

Justitiedepartementet
Dnr Ju2012/1709/L1
Enheten för fastighetsrätt och associationsrätt
ju.L1@justice.ministry.se

SYNPUNKTER PÅ EU-KOMMISSIONENS INBJUDAN ATT LÄMNA SYNPUNKTER OM FRAMTIDEN FÖR EU:S BOLAGSRÄTT

Kollegiet för svensk bolagsstyrning (“**Kollegiet**”) har av Justitiedepartementet beretts möjlighet att lämna synpunkter på EU-kommissionens initiativ till en övergripande diskussion om framtiden för EU:s bolagsrätt. Kommissionens frågor finns samlade i en webbenkät, till vilken hänvisas nedan.

1 Utgångspunkter

Försöken till harmonisering av bolagsrätten inom EU har pågått under 40 år. Sett i detta ljus är EU:s framgång på detta område högst begränsad. Vi har fortfarande ett antal nationella bolagsformer med olika organisationsstrukturer, sprungna ur nationella legala och ekonomiska system för att bedriva verksamhet i aktiebolag. De försök till övergripande Europeiska bolagsformer som lanserats – europabolag, europeiska ekonomiska intressegrupperingar och europeiska kooperativa föreningar – har inte blivit någon succé, inte minst därför att de inte bygger på någon egen europeisk bolagsrätt utan är en blandning av de i det enskilda fallet tillämpliga nationella bolagsrättsliga reglerna.

Harmoniseringen av vissa fundament i aktiebolagsrätten som kapitalgränser, kallelsetid etc., har i något enstaka fall varit framgångsrik, men EU:s initiativ har i de flesta fall lett till komplicerade och urvattnade kompromisser. Kostnaden för att ta fram dessa kompromisser har varit avsevärd, och de nationella lagstiftarnas arbete med att implementera dessa i nationell rätt utan att tillfoga näringslivet någon skada har varit omfattande. Den samhällliga nyttan av dessa övningar kan starkt ifrågasättas.

Reglerna för aktiebolag är ett av lagstiftaren erbjudet standardkontrakt för samverkan i bolagsform. Syftet är främst att minska transaktionskostnaderna för sådan samverkan genom att erbjuda en enkel, lätthanterlig och väl fungerande bolagskonstruktion. Bolagsformen som sådan har ingen politisk dimension och ska inte förverkliga några särskilda politiska mål. Det är av största vikt att detta ändamål med bolagsformen respekteras. Majoriteten av de lagstiftningsprodukter på bolagsrättens område som producerats inom EU kan inte sägas uppfylla detta mål – de sammanlagda transaktionskostnaderna för att bedriva verksamhet i

bolagsform torde inte ha minskat genom harmoniseringsåtgärderna, utan snarare ökat i inte obetydlig omfattning.

Frågan är därför om inte EU i större utsträckning bör begränsa sina harmoniseringssträvanden på bolagsrättsområdet till rent gränsöverskridande frågor, förutom i de fall det är uppenbart att en gemensam europeisk plattform är till fördel för europeiskt näringsliv.

Nedan lämnas konkreta synpunkter på de olika regelområden som EU-kommissionen ställt frågor på i webbenkäten. Kollegiet begränsar sina svar till frågor av bolagsstyrningskaraktär.

2 Mål för EU:s bolagsrätt

Fråga 5.

I webbenkäten listas ett antal mål för EU:s bolagsrätt. Den första punkten anger följande: ”Förbättra företagsklimatet för europeiska företag och deras rörlighet inom EU”. EU:s harmoniseringsarbete har inte förbättrat företagsklimatet för europeiska företag i någon nämnvärd utsträckning. En lärdom som bör dras av de senaste 40 åren är att den form av reglering som EU hittills producerat inte är tillräckligt bra.

Att det ska vara lätt att starta företag inom EU, den andra punkten, tillses lämpligast av de nationella lagstiftarna. Punkterna 3 och 4, förbättrad konkurrenslagstiftning och ökat skydd för anställda, utgör inte någon del av bolagsrätten. Den bolagsrättsliga lagstiftningen syftar främst, som angetts ovan, till en ordnad samverkan mellan avtalsparterna, och inte till att uppnå andra mål.

Ett bra skydd för bolagets intressenter som dess ägare, borgenärer etc. som nämns i punkt 5 är en del av en fungerande bolagsmodell. Frågan kan ställas om detta bäst åstadkoms på nationell grund eller inom en europeisk ram. När det gäller noterade företag finns det skäl att säkerställa ett visst grundskydd för investerare, oavsett var investeraren kommer från. Det kan ske på flera sätt, inte minst genom harmoniseringsåtgärder inom EU-rätten, men det är av största vikt att den harmonisering som sker de facto erbjuder ett ”level playing field” inom EU, vilket man kan ifrågasätta huruvida dagens regler alltid erbjuder.

3 Räckvidd för EU:s bolagsrätt

Fråga 6.

På bolagsstyrningsområdet är det, som Kollegiet tidigare tydligt uttryckt i ett flertal remissvar och skrivelser, svårt att harmonisera regleringen mot bakgrund den disparata underliggande nationella bolagsrätten när det gäller bolagets organisation. På detta område bör Kommissionens arbete därför främst inrikta sig på att utbyte av god praxis, liksom utfärdande av icke-bindande instrument.

Fråga 7.

EU:s harmoniseringssträvanden bör begränsas till noterade företag, varför skiljelinjen bör gå mellan börsnoterat och icke börsnoterat. Det bör dock tillses att de noterade företagen inte

överregleras i jämförelse med de icke-noterade bolagen, så att konkurrenssituationen dem emellan snedvrids.

4 En användarvänlig ram för europeisk bolagsrätt

Fråga 8.

En kodifiering bör ske av EU:s rättsakter på bolagsrättsområdet för att minska inkonsekvenser etc., varvid det samtidigt bör ske en genomgång av vilka rättsakter som behöver behållas och vilka som kan avskaffas.

Det behövs en noggrann genomgång av befintliga direktiv och andra rättsaktier varvid deras kvalitet bör bedömas. Där kvaliteten på rättsakten är för dålig, bör den antingen förbättras till en standard som tillför nytta för europeiskt näringsliv eller avskaffas.

5 Bolagsformer i EU-lagstiftningen

Fråga 9 -12

Genom sin anknytning till nationell rätt har de nuvarande europeiska bolagsformerna tillfört endast ett mycket begränsat värde.

Istället för att arbeta med kompromisser i nationell lagstiftning borde EU kunna erbjuda en fungerande europeisk bolagsmodell för, primärt, börsbolag. Ett huvudkrav är dock att denna modell inte blir en kompromiss mellan de olika regelverken i Europa utan en egen distinkt modell, inte minst när det gäller dess organisation med tillhörande bolagsstyrningsfrågor. Mot bakgrund av EU:s historia på det bolagsrättsliga området är dock risken stor att så blir fallet, och då finns ingen anledning att påbörja ett sådant arbete.

Detta innebär också att det är svårt att motivera arbetet med en europeisk modellakt som bygger på att lyfta fram nationella särdrag. Syftet med en modellakt bör istället vara att erbjuda en europeisk bolagsmodell.

6 Övriga frågor

Fråga 13-20.

Kollegiet har inga synpunkter på övriga frågor i webbenkäten.

Stockholm 2012-04-16

Kollegiet för svensk bolagsstyrning

Hans Dalborg
Ordförande

Björn Kristiansson
Verkställande ledamot